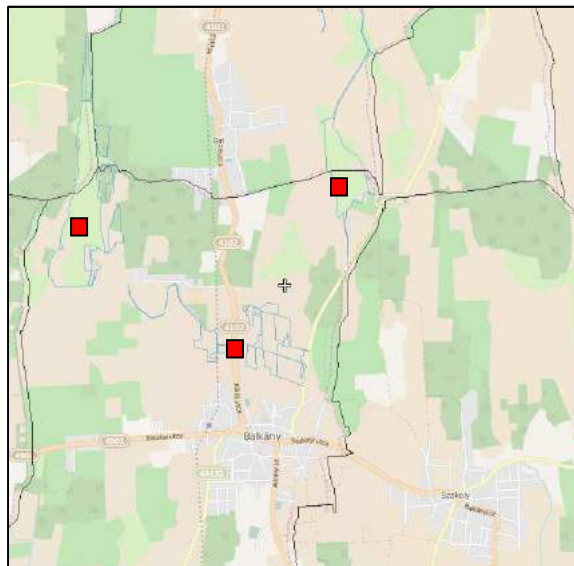

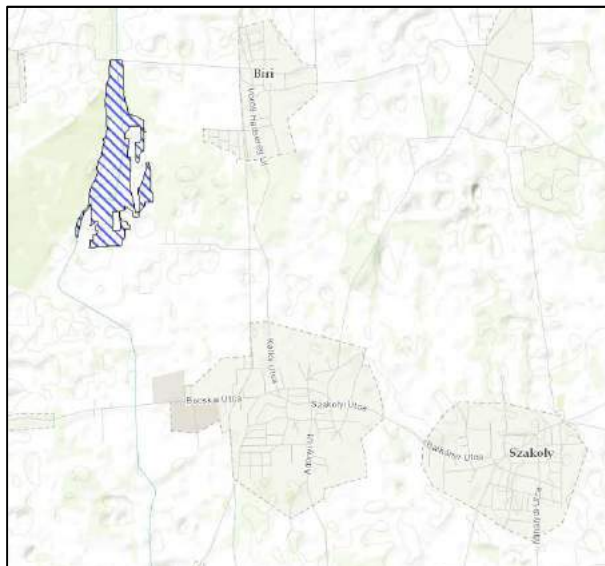
Balkány és Biri települések területén található a 139,17 hektáros Libegős különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület. A védett területen kiemelt fontosságú a közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, lehetőség szerinti fejlesztése. A terület botanikailag gazdag, az idáig még fel nem mért rovarfaunája valószínűleg értékes. A település Natura 2000 területei által érintett földrészleteinek jegyzékét a 14/2010 Kvm rendelet 3. melléklete tartalmazza.

Balkány ex-lege védett lápjai

Forrás: Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer, webgis.okir.hu

Balkányi Libegős Natura 2000 különleges természetmegőrzési terület

Forrás: Natura 2000 Viewer, natura2000.eea.europa.eu

Balkányi Libegős Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelytípusai

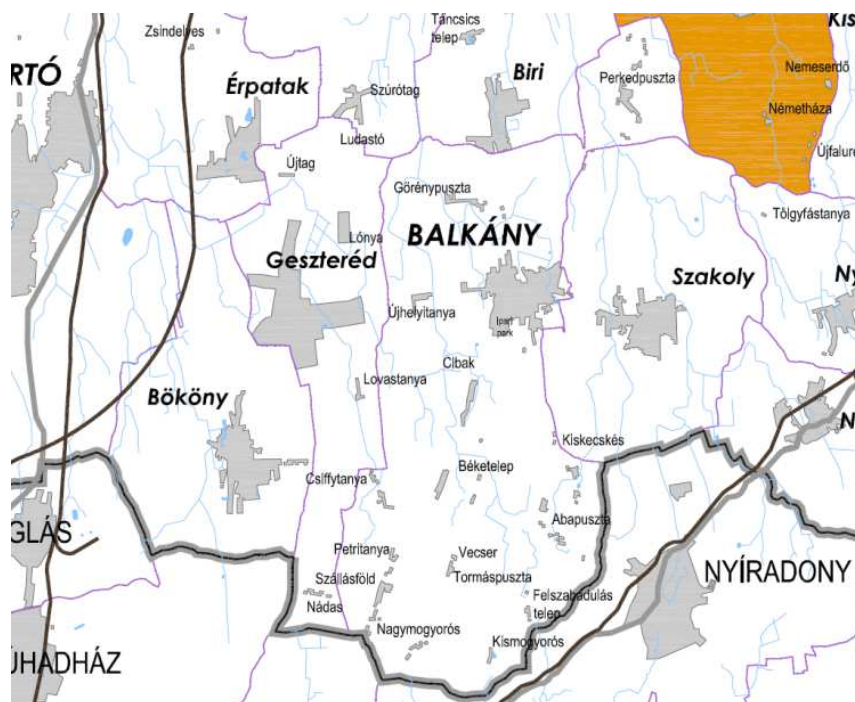
Kódszám	Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Reprezentativitás (ha)
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	0.1
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	20
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	7
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	7
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	28

Forrás: Natura 2000

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Balkány közigazgatási területén tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete nem lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv 3/5. sz. mellékletében foglaltak alapján, ugyanakkor a település északi területei a vizes élőhelyek, a déli területei pedig a magasabb erdősültség miatt tájképi szempontból jelentős területek.

A természetes erdőtársulások jelentős része ma már csak töredékében van jelen, a település erdősültsége a közigazgatási terület méretéhez képest alacsony. A Balkányi Libegősön jellegzetesek a kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajok és a mészkedvelő üde láp- és sásrétek.

Forrás: OTrT 3/5. sz. melléklete

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A város jelenlegi és jövőbeni életét nem befolyásolja döntően az OTrT szerinti Ökológiai hálózati övezet.

Országos védelem

A 275/2004 (X. 8.) sz. kormányrendelet alapján a település közigazgatási területén található Balkányi Libegős a NATURA 2000 területen fekszik.

NATURA 2000 VÉDELEM (forrás: Natura 2000 információs portál)

Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozás pillanatától Magyarországra is érvényes a két uniós direktíva, a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv.

Ezek értelmében hazánk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növényfajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózatnak a részeivé váltak. A hálózat eszméjére nevéből is következtethetünk: értékes természeti területek, élőhelyek többé-kevésbé összefüggő láncolata, amelyek az eredeti európai élővilágot őrzik.

A kijelöléssel hazánk területének közel 21%-a lett Natura 2000 terület. Az eredeti védett területeink csaknem mindegyike bekerült a hálózatba, de ezeken kívül további körülbelül 1.2 millió hektár kap uniós védettséget. Nem csoda hát, hogy ezek között igen nagy százalékban vannak mezőgazdasági területek, gyepek, tavak, folyók, erdők, ahol évszázadok óta gazdálkodás folyik.

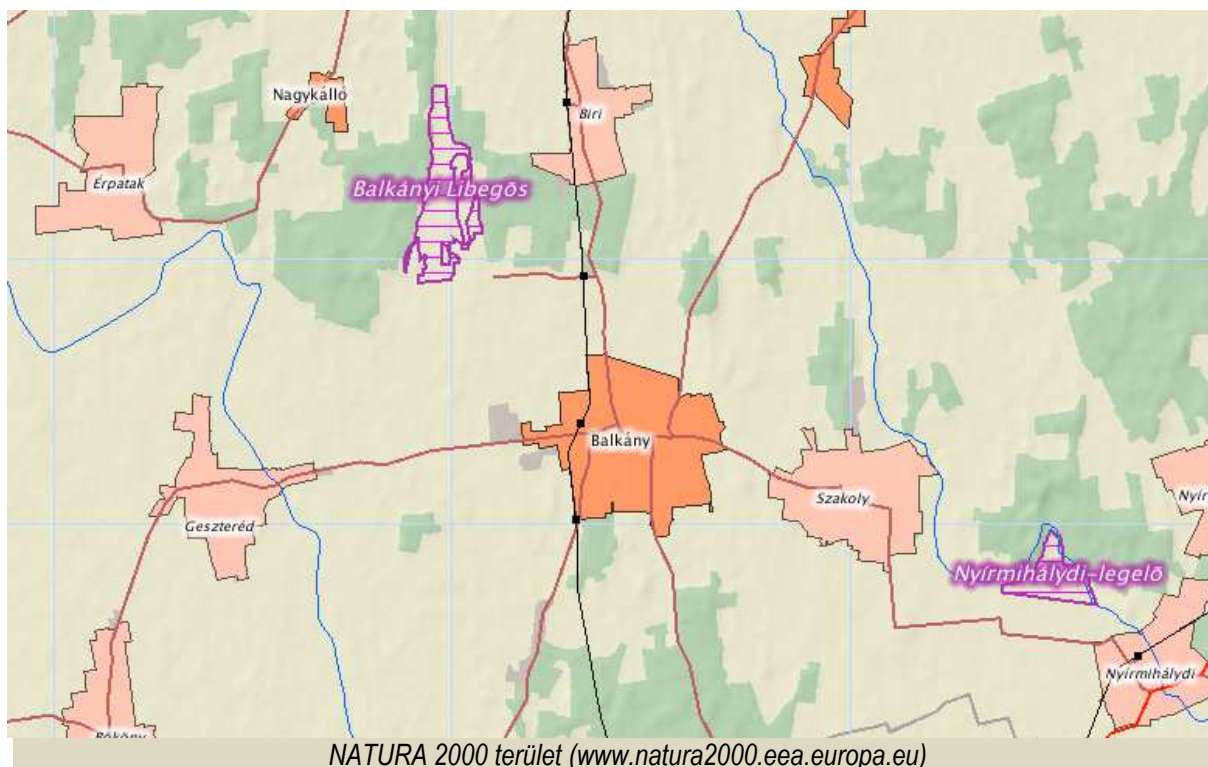
Európában a szó szoros értelmében vett "vadász" elvétele található, a táj képét oly régóta formálja az ember, hogy még a természetesnek tartott élőhelyek túlnyomó többsége is így vagy úgy őrzi annak keze nyomát. Európában ezért különösen igaz, hogy a biológiai sokféleségnek meghatározó eleme az a bonyolult kapcsolatrendszer is, amely összeköti az embert a természettel: a házasított állatok és nemesített növények sokfélesége, a különböző földhasználati praktikák.

A Natura 2000 területek védelmében tehát különösen hangsúlyos a gazdálkodók, a fenntartó, hagyományos gazdálkodási módok szerepe. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a Natura 2000 hálózattal a rezervátum-szerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolására alapozó megóvás kerülhet előtérbe:

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Daru-rét (HUHN 20124),

A Natura 2000 területek helyrajzi számos listája az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján a következő.

6.7.2. Balkány

06b, 08, 09/19c, 09/19d, 09/19g, 0193/1b, 0195, 0196/4, 0196/8, 0198, 0199, 0201, 0202b, 0202c, 0204/1, 0205/1

A Balkányi Libegős természetvédelmi prioritásai és célkitűzései:

A terület természetvédelmi célkitűzése, hogy a jelölt közösségi jelentőségű élőhelyek, a sík- és dombvidéki kaszálórétek, a mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek legalább az alapállapot felmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket megőrizve, a területen található természetes, egyéb élőhelyeket is magába foglaló mozaik formájában, az azokat fenntartó gazdálkodás keretében fennmaradjanak.

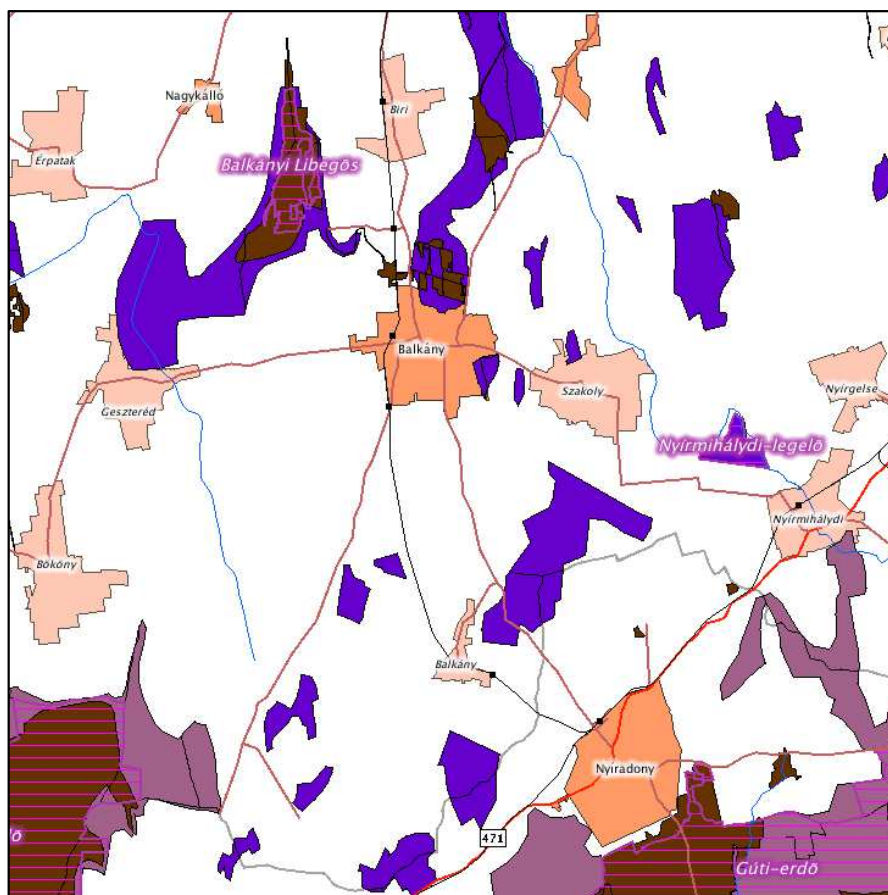
A jelölt élőhelyek megőrzésével egyidejű célkitűzés, hogy azok maradjanak olyan állapotban, hogy a közösségi jelentőségű fajok számára alkalmas élőhelyül szolgáljanak hosszútávon is. A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölt) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, természetes biológiai sokféleségének, egységes táji megjelenésének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire

■ Célkitűzések:

- o A terület lápi jellegű élőhelyeinek, illetve a mocsári teknős és vöröshasú unka populáció fenntartásához elsődlegesen azok megfelelő vízigényeinek kielégítése.
- o A kaszált rétek esetében cél a kíméletes, kaszátlan mozaikokat meghagyó kaszálás alkalmazása, a nádasok és az inváziós fajok gyepek rovására történő terjedésének megakadályozása.
- o A terület ürge populációjának megerősítésének érdekében az alkalmas, több esetben kaszálóként használt száraz gyepi élőhelyeken a legelőgazdálkodás megfelelő kialakítása szükséges.
- o A terület egységének, természetes élőhelyi sokféleségének megőrzése: szükséges a kaszáló- és mocsárrétek, fás és fátlan lápi, lápréti élőhelyek megőrzése, azok megóvása beszántással, erdősítéssel, fásítással, beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával szemben.
- o Szükséges megelőzni az inváziós növényfajoknak a természeti értéket veszélyeztető terjedését, ezért a területen megjelenő inváziós és tájidegen fa- cserje- és lágyszárú fajok folyamatos visszaszorításáról gondoskodni.

- o A területen belüli és szomszédos szántókon, valamint energiacélú fásszárú ültetvényeken kíméletes gazdálkodás kialakításával, lehetőség szerint azok gyepesítésével vagy erdősítésével indokolt gondoskodni a természetes élőhelyeket érintő esetleges káros hatások megelőzéséről.
- Védett élőhelyek és fajok:
 - o Sík- és dombvidéki kaszálórétek
 - o Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek
 - o ürge
 - o mocsári teknős
 - o vöröshasú unka

1.12.3.3. Az ökológiai hálózat

Jelmagyarázat:

Nemzeti Ökológiai Hálózat

	Magterület		Natura2000 – SCI		Város
	Ökológiai folyosó		Natura2000 – SPA		Megyei jogú város
	Puffer övezet				Budapest
					Község

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer, geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm

Ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat övezete az OTvT-ben (2003. évi XXVI. törvény) megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természet-közelű területek összessége és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes összefüggő rendszere tartozik. Az ökológiai hálózat funkcionális elemei a következők:

- Magterület: Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

- **Ökológiai folyosó:** A magterületek közötti kapcsolatot a sávos, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhelykomplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.
- **Pufferterület:** A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

Forrás: Magterület – ökológiai folyosó – pufferterület a település alaptérképén (forrás: <http://geo.kvvm.hu/>)

Balkány közigazgatási területén több ökológiai hálózati elem is található. Magterületek a település északi részén vannak. Területileg e magterületek egybeesnek a település ex-lege védett lápterületeivel. E területeket ökológiai folyosók övezik. Ökológiai folyosók találhatóak továbbá a település déli területein. Az övezetekre vonatkozó területrendezési, területfelhasználási szabályokat az országos és a megyei területrendezési tervek tartalmazzák.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Általános tájvédelem:

A tájrendezés feladatai kiemelt szerepet kapnak Balkány Város településrendezési tervének készítésekor. A térséget táji, természeti adottságai miatt az OTRT az Országos ökológiai hálózat, valamint az Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolja.

Mindkét övezet - egymás hatását erősítve - a táj természeti elemei és az azon kialakult, azzal szoros kapcsolatban maradt ember alkotta értékek összességének védelmét szolgálja.

A tájképi elemek megtartását és védelmét úgy biztosítjuk, hogy az egyes területeket a tájvédelmet leginkább garantáló terület-felhasználási egységbe soroltuk. A település területén nincs zavaró táji elem.

Átjárhatóság

A városban nincsenek olyan nagy kiterjedésű területek melyeket hosszú szakaszokon kerítés, vagy más, az átjárhatóságot akadályozó építmény határolna. A terv távlatában is gondoskodni kell az átjárhatóság fenntartásáról. Különösen a mezőgazdasági üzemek (majorok) és a gazdasági területek tekintetében kell ügyelni arra, hogy az egyes bekerített nagy telkek (melynek egyik oldala hosszabb, mint 200 m) között az átjárhatóságot biztosító min. 3 m széles folyosók létesüljenek.

Szegélyhatás

Az erdőszélek, vízpartok értékes, nagy energiájú, faj- és alagzadag zónák. Nagyon fontos a szegélyek épségének megőrzése, a szegélyek jótékony hatásának kiaknázása.

Tájrendezéssel kapcsolatban javasolt intézkedések

Az őshonos fafajták telepítése és még megtalálható társulásaik megőrzésére tett javaslat nem maradhat meg csak terv szinten. Lehetőség szerint mielőbbi telepítésük, a meglévő társulások megőrzése elengedhetetlen feladat. A belterületi zöldfelületek rehabilitációját, parkosítását, a készülő településrendezési terven való szereplését hosszú távú intézkedések között szerepeltetni kell.

A településrendezési terv települési táji környezetre gyakorolt hatása nem minősül jelentős hatásnak. A környezeti hatások a módosítások után szinten tartó, vagy az átminősítéseknek köszönhetően kedvezőbb környezeti állapotot eredményeznek. A módosítások nem eredményeznek az eredeti állapottól kedvezőtlenebb környezeti, tájképi változást.

A változtatások lokálisan az eredeti települési, táji környezetben a tájkép lényeges megváltoztatása nélkül valósítható meg és tartható fenn.

A tájrendezési vizsgálatot, illetve értékelést a jelenlegi településszerkezeti terv terület felhasználási és szabályozási elemeiben bekövetkező változtatási igény tette indokolttá.

A tájrendezési vizsgálat azzal, hogy feltárta a tervezett terület felhasználások, illetve beépítések által várható környezeti hatások mértékét, megalapozta a tervmódosítás megvalósításának jogszabályi és környezetvédelmi lehetőségét.

A vizsgálat várható hatások tekintetében megoldhatatlan ellentmondásokat nem talált.

A terv összességében biztosítja a fenntartható fejlődés gazdasági, infrastrukturális, települési és társadalmi feltételeit. Megfogalmazza a környezeti és természeti, ökológiai értékekkel való hatékony gazdálkodás eszközeit, céljait.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer elemeit különféle szempontok szerint típusokba sorolhatjuk. A zöldfelületeket elsődleges funkcióik szerint lehetnek termeszési vagy kondicionáló célú zöldfelületek (Jámbor, 2002).

Termeszési célú zöldfelület alatt olyan elsősorban gazdasági célú ültetvényeket értünk, melyeket mező-, kert-, vagy erdőgazdasági módszerekkel művelik. A termeszési célú zöldfelületeket a felszínfedettség jellege alapján különböző alkategóriákba sorolhatjuk.

- Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvénnyel borított zöldfelületek
- Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek
- Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek

Kondicionáló célú zöldfelületek olyan növényzettel fedett területek, amelyek elsődleges funkciója az ember közvetlen, vagy közvetett módon történő közjóléti hatásokkal történő szolgálása. A kondicionáló célú zöldfelületeken belül további alcsoportokat tudunk kialakítani aszerint, hogy a közjóléti funkcióik – ökológiai, rekreációs, esztétikai – közül melyik a hangsúlyos. A zöldfelületek funkció szerinti csoportosítása mellett a településfejlesztés és a településtervezés szempontjából lényeges tényező, hogy a zöldfelületi rendszeren belül a település zöldterületi elemei a használat alapján milyen kategóriákba sorolhatók. Használat szerint a zöldterületek az alábbiak szerint csoportosíthatók (Perényi I., 1972):

- Korlátlan közhasználatú zöldterületek: városi erdők (erdőparkok), közparkok-közkertek, fásított terek, sétányok, fásított utak (fasorok)
- Korlátozott közhasználatú zöldterületek: magánkertek (lakóházak körül), sportterületek, kiállítási területek, botanikus kertek, állatkertek.
- A közhasználat elől elzárt zöldterületek közé tartoznak: középületek kertjei (pl. óvodák, iskolák, kórházak, szanatóriumok, üdülők kertjei, parkjai), családi lakóházak kertjei, körülkerített védőterületek (pl. víznyerő helyek körül), városi kertészet, kertgazdasági területek.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszereket egy településen elsősorban a funkcionális, esztétikai, vizuális szempontok szerint kell kialakítani. Balkány zöldfelület gazdálkodása nem túl kedvező, de mivel laza szerkezetű beépítéssel bír, így a közterületi és magántulajdonú zöldfelületek együttesen a települési belterület nagy részét adják. A zöldfelületek tehát a település növényzettel tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületei. A városi szövetben elhelyezkedő növényzettel borított parkok, utcák hozzájárulnak a település karakterének, arculatának kialakításához, részt vesznek a település szerkezeti tagolásában, valamint javítják a környezetük klimatikus adottságait, ezáltal élhetőbbé, lakhatóbbá teszik közvetlen környezetüket. Kedvező esetben a városban lévő összefüggő zöldfelületek a település egyes területeit összekötik egymással, valamint ökológiai szempontból a város belső területeit összekapcsolják a külterületek nagyobb zöldfelületi egységeivel. A Helyi Építési Szabályzat pontosan meghatározza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat a különböző térhasználati kategóriák esetében. A Helyi Építési Szabályzat zöldfelületi szempontból jelentős térhasználati kategóriái az alábbiak:

Kp – Közpark övezet

A Helyi Építési Szabályzat pontosan meghatározza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat a különböző térhasználati kategóriák esetében. A közparkok esetében biztosítani kell azok közvetlen megközelíthetőségét közútról, köztérről, kerekesszékekkel és gyermekkocsival. Elhelyezhető rajta pihenést és testedzést szolgáló építmény (sétaút, pihenőhely, tornapálya, gyermekjátszóter stb.), vendéglátó épület vagy a terület fenntartásához szükséges épület – figyelembe véve a beépíthetőség 2%-os korlátját.

Zöldfelületi szempontból továbbá a város belterületi védelmi funkciójú erdői, különleges övezetbe sorolt temetkezési, sportolási funkciójú övezetei, a külterület nagy kiterjedésű zöldfelületi elemei (erdők, természetes gyepterületek, valamint mezőgazdasági földterületek), továbbá a város kisebb beépítettségi mutatóval rendelkező lakóövezetei a meghatározóak. A város zöldterületi rendszerének kialakítása és fejlesztése szempontjából a lakossági intenzív használat miatt a legnagyobb jelentőséggel a belterületek korlátlan közhasználatú zöldterületei bírnak. A város tényleges, teljes értékű zöldterület-ellátottságának mértékét a korlátlan közhasználatú zöldterület nagysága, jellege és elhelyezkedése adja meg. A városban jelentős közhasználatú zöldterületnek a Kossuth kert tekinthető.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A város beépítettségéből fakadóan a zöldfelületi ellátottság elegendő, de növelése a későbbiekben célszerű. A zöldfelületekre az igényesség jellemző.

2013-ban Balkány belterületén a közhasználatú zöldterületek (parkok, játszótérek, parkerdő, pihenőerdő és a védőerdők) területe 3 000 m² volt, ami a város teljes területének 0,003%-a. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 0,5 m², ami lényegesen alacsonyabb, mint a megye városainak átlagos zöldterületi mutatója (15,7 m²/fő). Balkányban 1 játszótér állt a gyermekes családok rendelkezésére. A város zöldfelületi ellátottsága ugyanakkor ennél jóval magasabb a külterületek nagy kiterjedésű zöldfelületi elemei miatt.

Az önkormányzat adatai szerint az összes városi belterületi zöldterület 837 956 m² (a város belterületének 13,33%-a), melyből a rendszeresen tisztított zöldterületek aránya mindössze 4,29% (35 956 m²). A város külterületén jelentős nagyságú zöldfelülettel rendelkezik, 34 058 185,60 m²-rel, mely a város teljes területének 37,62%-át teszi ki. Utóbbi esetében a zöldfelületek jelentős részét mezőgazdasági területek teszik ki.

Utcafásítások:

A legjelentősebbek a fenyőfélék, nyárfák, akácok, melyek az intézményterületen, utcafásításban, előkertekben jelennek meg, emellett említést érdemelnek a gyümölcsfák (alma, meggy, szilva).

A széles keresztmetszvényű belterületi lakóutak jól fásítottak, a szűk keresztmetszetű utcácskák fásítása nem lehetséges. Balkány egész területén gondozott közterületek, utcafásítások, intézményfásítások találhatók. Külterületi szántóföldek dűlőutjai mentén fasorok lettek telepítve a korábbi évtizedekben.

A lakótelkek kertjei:

A terület növényzetének jelentős részét a telkek növényzete jelenti. A telkek növényzete a tulajdonos egyéniségétől függ, így az előkertekben örökzöldek, fenyők, évelők, rózsák és egynyáriak növények találhatóak. A díszkertekben rózsafajták, loncok, fagyalok, borbolya, borostyánok kerültek telepítésre. A telkeket három részre osztják a kapukkal ellátott belső kerítések: első, középső és hátsó udvar. A hátsó udvar mögött kezdődik a kert, újabb kapuval és kerítéssel leválasztva. A háttáji kert jelentős részét gyümölcsösök, zöldszeges kertek foglalják el. Az egész közigazgatási területen gondozott kertek a jellemzők, a növényállomány széles skálája megtalálható.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

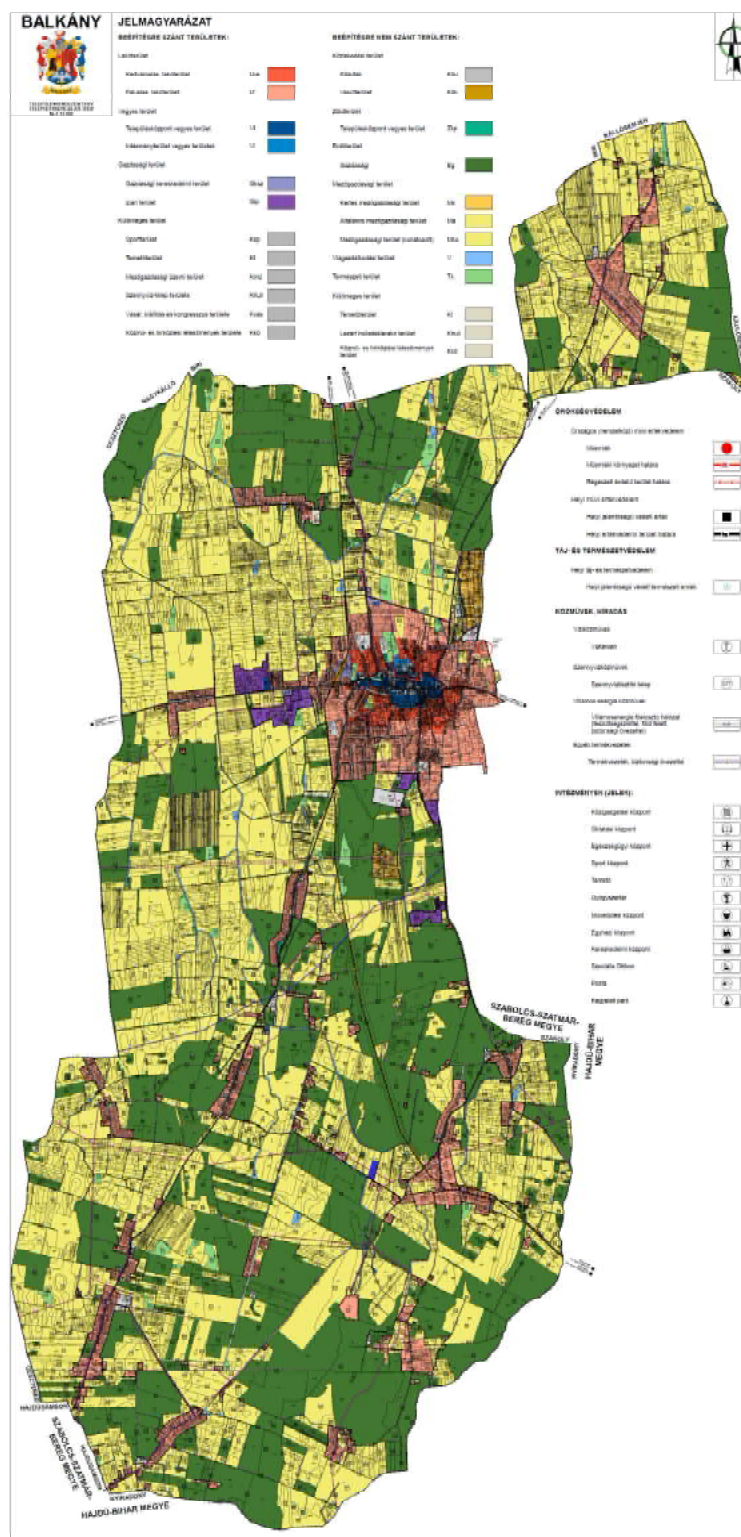
A település belterületén lévő, illetve a belterülethez kapcsolódó, a község térszerkezetét, arculatát, klimatikus viszonyait befolyásoló zöldfelületi rendszer elemeit illetően elmondható, hogy a meglévő, közhasznú, közcélú zöldfelületek gondozottak, a település magja értékes növényállománnyal rendelkezik. Az utcákat kísérő zöltsávok állapota vegyes képet mutat. A település morfológiájából adódóan jellemzően szűk, kanyargós utcák fás növényállománnyal történő ellátása, egységes utcafásítás kialakítása nehezen megoldható. Mindezt tovább nehezíti a település közterületeit behálózó, az utcákat követő légvezetékek, közműoszlópók rendszere is.

A meglévő köztérek, az utcákat kísérő zöltsávok fejlesztése, a növényanyag lehetőség szerinti bővítése, a település arculatát, az utcaképeket negatívan befolyásoló, rontó elemek felszámolása javasolt.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

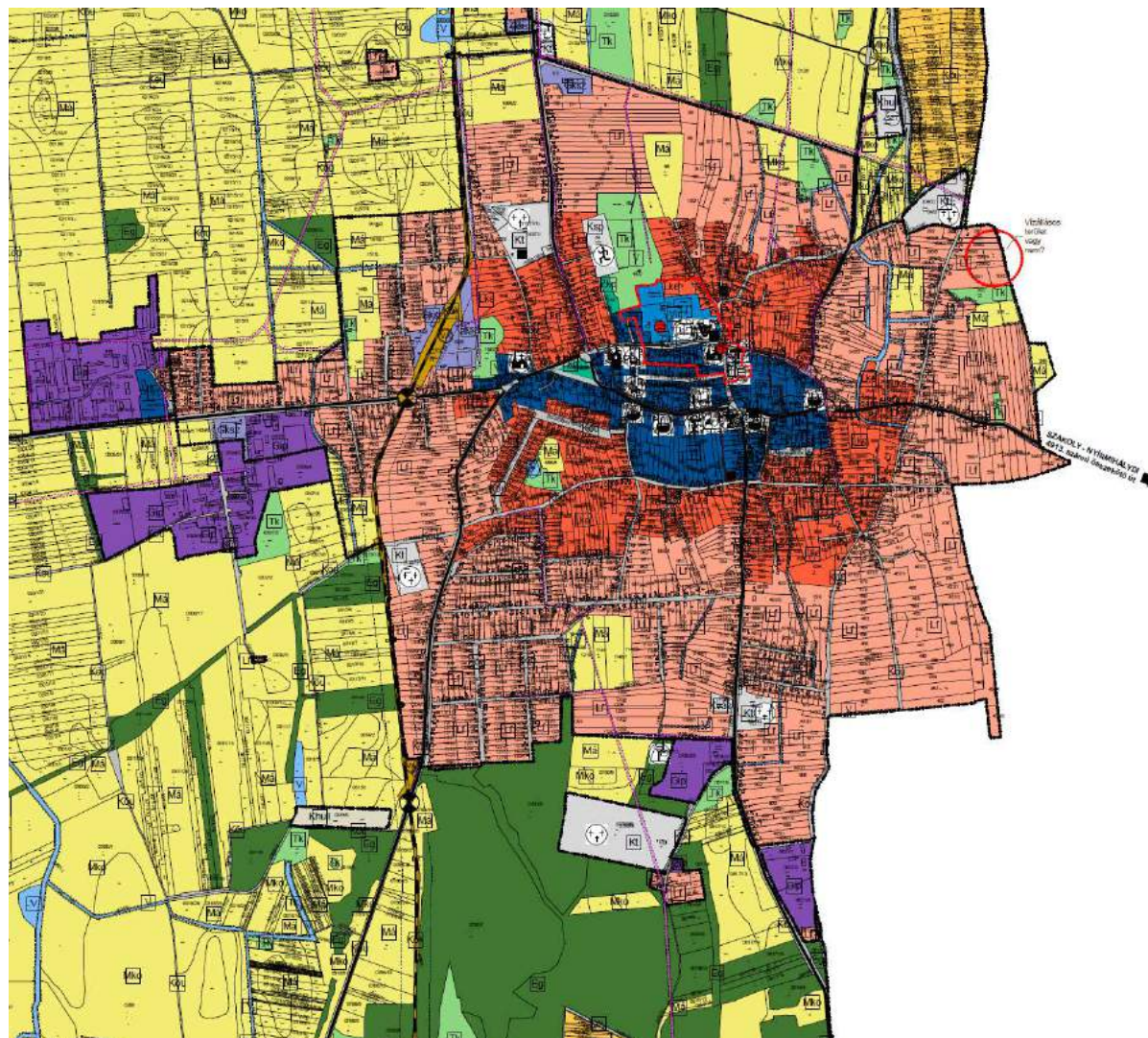
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

Közvetlen települési környezetünk képezi mindennapjaink életterét. A közterületek, utak, járdák, parkok ipari- és szolgáltató területek állapota közérzetünk alakításának igen jelentős tényezője, nem lehet tehát közömbös számunkra az azokkal kapcsolatos tevékenység.

Településszerkezeti vizsgálat – Forrás – saját szerkesztés

Balkány szabálytalan alaprajzú halmaztelepülés, településszerkezetének fejlődéséről keveset tudni. A legdöntőbb településformáló tényezők között a természeti adottságokon túl, az itt élő lakosságot, azok foglalkozását (állattenyésztés, földművelés), gazdasági erejét, kultúráját, történelmét, jövedelmi helyzetét említhetjük.

Településszerkezeti vizsgálat (belterület) – Forrás – saját szerkesztés

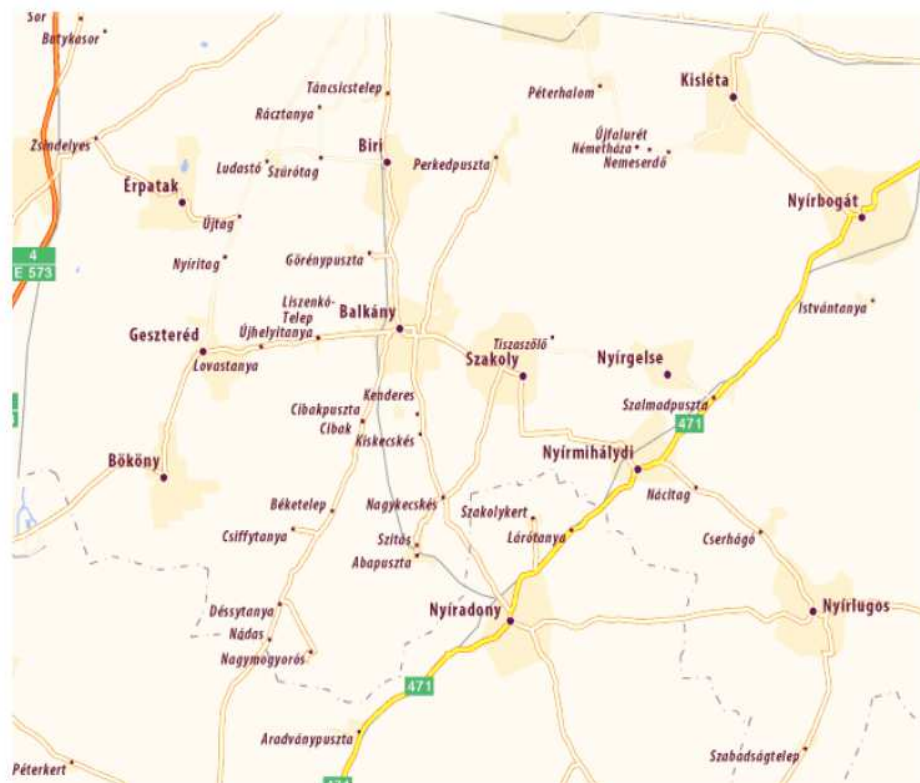
A XX. századtól kezdve az utchálózat és a beépítés jellegének alakulását már előzetes tervek határozták meg, amely nehezen illeszkedik a kialakult településszerkezetbe. Balkány településrendezési terve törekszik a még megmaradt hagyományos utcaszerkezet fenntartására, a beépítési módok meghatározásánál pedig a hagyományos kisvárosias környezet kialakíthatóságára.

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Balkány szabálytalan alaprajzú halmaztelepülés, településszerkezetének fejlődéséről keveset lehet tudni. De a legdöntőbb településformáló tényezők között a természeti adottságokon túl, az itt élő lakosságot, azok foglalkozását (állattenyésztés, földművelés), gazdasági erejét, kultúráját, történelmét, jövedelmi helyzetét lehet említeni.

A táj természetföldrajzi környezetével összefüggésben (dél felől erdők, északról vizenyős területek öleli körbe) jöhetett létre az úthálózat sajátos, kelet-nyugati irányú dominanciája a halmazos szerkezeten belül, melyet alátámaszt a központ még érintetlen tömbjeinek telekszerkezete is. A nagyméretű tömbök szinte mindegyike mély fekvésű területeket ölel körül, melyeket nem építettek be, valószínűleg mezőgazdasági művelésre használtak.

A XVIII. században Balkány Város dél-délkeleti irányban fejlődött tovább, melynek tengelye az Abapuszta felé vezető dűlőút volt. A község határában ekkor jelentek meg a nemesség uradalmi központjai, a mezőgazdasági termelés jelentőségének csökkenésével jártak együtt a beépített területeken. A település szerkezetének alakítását befolyásoló tényezők közül igen nagy jelentőséggel bírt az 1911-ben átadott vasútvonal, mely nemcsak áruszállítási jelentősége miatt, hanem az építését megelőző belvízrendezés következtében is magához vonzotta az új beépítéseket, melynek következtében a település ebben az időszakban nyugati irányba terjeszkedett. Így épült be az Árpád és Damjanich utcák nyomvonala, megalapozva a későbbi rendezési tevékenységek szerkezeti jellegét. A XX. században az utcahálózat és a beépítés jellegének alakulását már beépítési tervek, javaslatok határozták meg, nyugat felé a még meglévő kerteségek úthálózatának és telekosztásának megfelelően épült tovább a város, a jóval jelentősebb déli irányú terjeszkedést azonban mérnöki úthálózat és telekosztás jellemzi, amely nehezen illeszkedik a kialakult településszerkezetbe. A XX. század második felében megjelenő kevés ipari tevékenység a város nyugati részében, a vasút túloldalán kapott helyet.

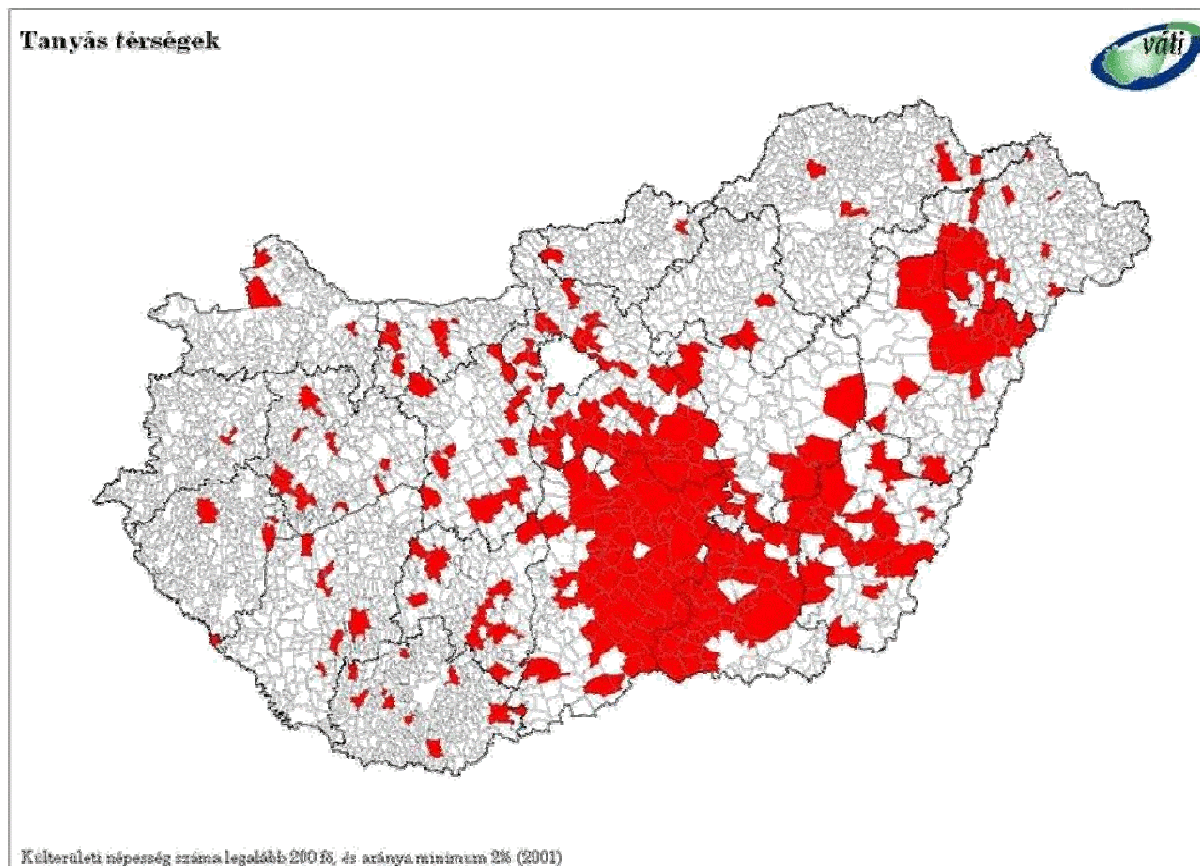
Forrás: www.viamichelin.com

Balkány városához jelenleg 24 tanyából álló tanyavilág kapcsolódik, melyekből 2 tanya, Perkedpuszta és Abapuszta belterületnek, a további 22 településrész külterületek közé tartozik a város településrendezési terve alapján.

A városhoz tartozó telepek a XIX. századi mezőgazdasági konjunktúra idején jöttek létre, részben a középkorban elnéptelenedett falvak alapjain, részben a nemesi udvarházak, mint birtokközpontok mellett. A telepek átlagosan mintegy 8,5 km távol helyezkednek el a város központjától, a legtávolabbi telepek közé Trombitás, Kismogyorós és Nagymogyorós sorolható. A legalacsonyabb lélekszámmal rendelkező tanya Trombitás, de a 22 külterületi tanyából mindössze csak 5 tanya lakosság száma emelkedik 100 fő fölé.

A tanyák többségére várhatóan sajnos a teljes elnéptelenedés vár, főként elhelyezkedésük (Balkánytól való távolságuk), infrastrukturális ellátottságuk alacsony színvonala miatt, ide sorolható pl.: Kismogyorós, a Trombitás, Dessy, Petri és Csiffy tanyák. A könnyen megközelíthető Tormáspuszta, Újhelyi tanya, Görénypuszta, valamint az óvodával rendelkező Cibakpuszta és az iskolával rendelkező Béketelep helyzete aránylag stabil, itt az elvándorlás nem jelentős. Újhelytanyán a fejlesztés további lehetőségét hordozza magában a ma kihasználatlanul álló, Újhelyi-kastély, melynek megvásárlását és idősek otthonává alakítását tervezte korábban az önkormányzat.

A tanyák csoportosan utcára rendeződve, vagy csoportosan „bokorszerűen”, illetve elszórtan helyezkednek el, méretüknél fogva karakteres szerkezetük nincs, a legtöbb tanya jellemző, hogy a házak egyetlen út két oldalán sorakoznak. A házhoz általában kert, gyümölcsös, szőlőterület kapcsolódik, a tanyákat erdőfoltok veszik körül, az elhelyezkedés módja, a tanya tájjal való kapcsolata is befolyásolja a tanyáról való elvándorlás mértékét. Az erdőben vagy a távoli legelők, szántók közé ékelődve elhelyezkedő tanyák között több az elhagyott ház, mint a csoportosan települt tanyaközpontokon.

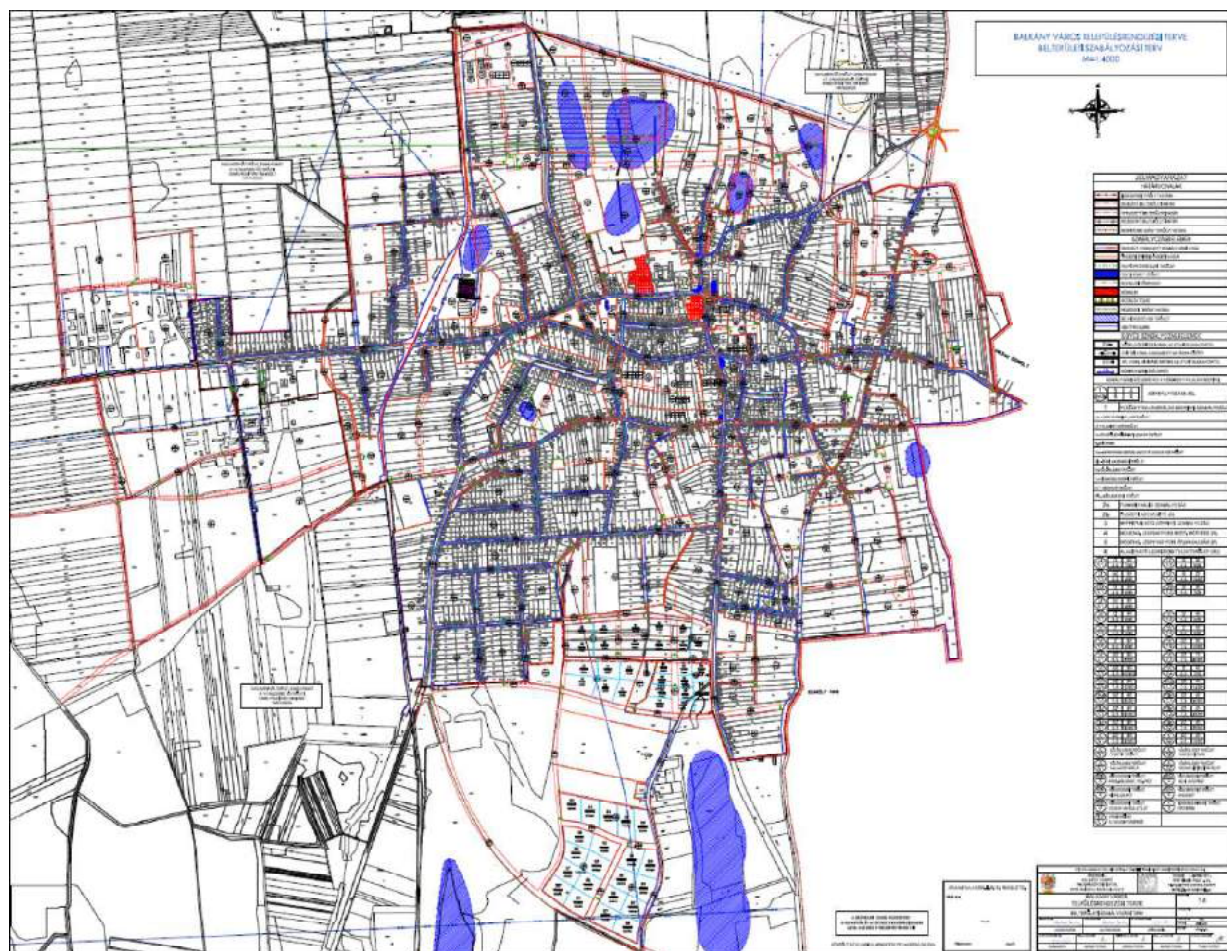
forrás: OTTrT

A településszerkezet és a település karakterének is egyik meghatározó eleme a város úthálózata, mely Balkány Város esetében a természetes hálózati elemek kevésbé befolyásolták mind az úthálózati rendszer, mind a tömbök kialakulását. A település úthálózatában differenciálódás nem alakult ki, ami azzal magyarázható, hogy szinte mindegyik út valamely határba vezető dűlőút belterületi szakasza is egyben. A sajátos jellegű „szabályosságot” alkotó úthálózat legkarakteresebb eleme a Kossuth és Ságvári utcák kettőse, olyan szerkezeti elem, amely nem jellemző e tájegységre.

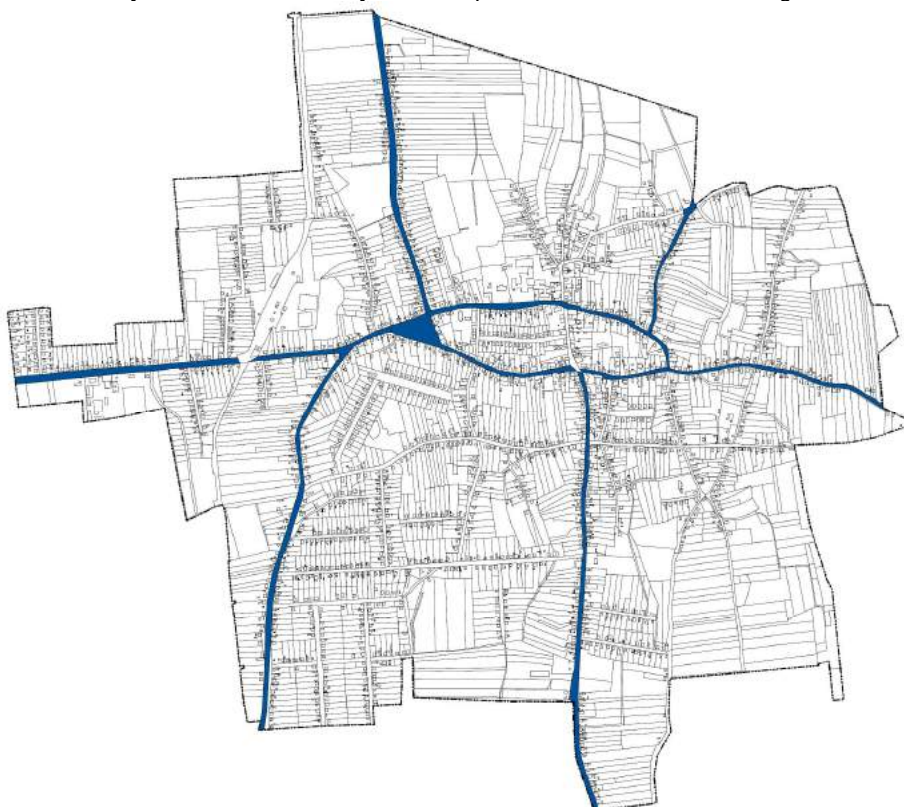
A város településszerkezet szabálytalan alaprajzú halmaztelepülési sajátosságokat mutat. A város épületei között vannak olyanok, melyek az elmúlt évszázadok építészeti sajátosságait megőrizték. A telek használat a településen három funkcionálisra tagolódik, mely szerint elől volt a lakóház, középen az udvar, hátul pedig a gazdasági épületek. Rövidek telkeknél a szérű és az udvar összeolvadt.

Balkányban a 2011-es népszámlálási adatok alapján öt szegregátum található. Az 1. szegregátum a település északkeleti részén, Perkedpusztán található, a 2. szegregátum a település déli, délnyugati részén, a belterületi határ- Árpád utca- Nyárfa utca- Szegfű utca páratlan oldala- belterületi határ által határolt területen található. A további 3 szegregátum a település 3 külterületi lakott része, Déssytanya, Görénypusztá és Nagymogyorós városrészekkel azonos. Balkány lakásállományának 9,8%-a a szegregátumokban van, amelyen belül a lakások többsége (30-30%-a) a perkedpusztai és a görénypusztai szegregátumban található.

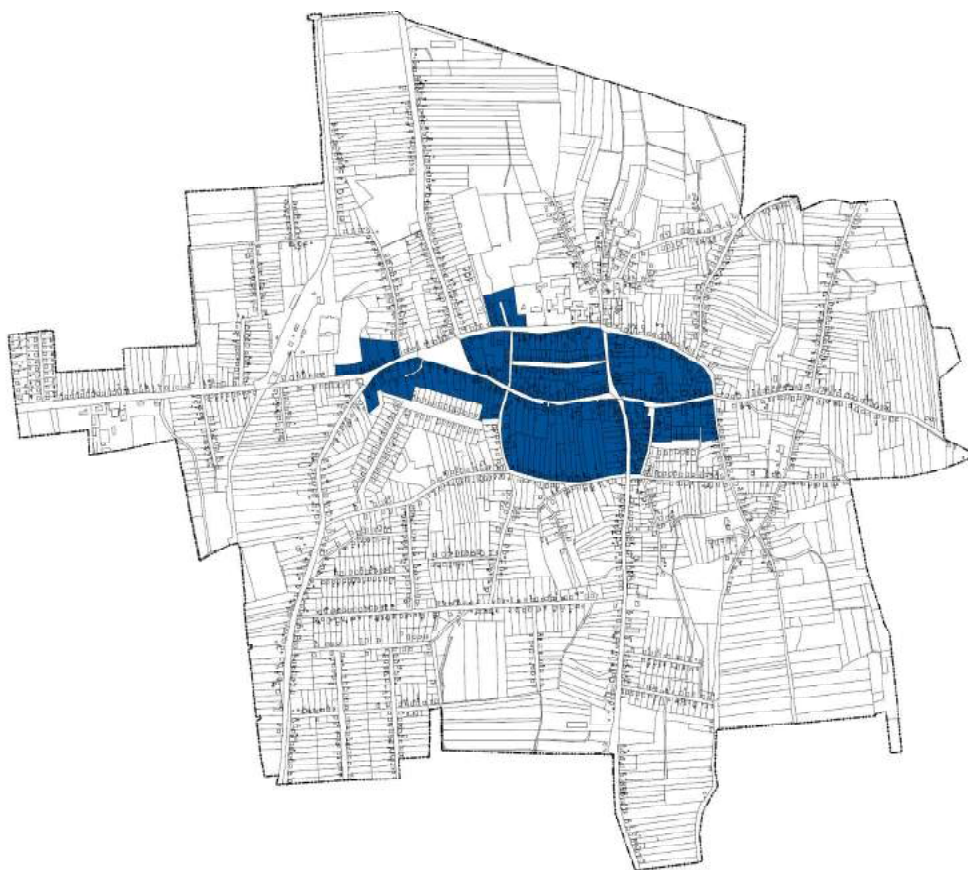

Hatályos belterület és környezete településszerkezet-karakter vizsgálat

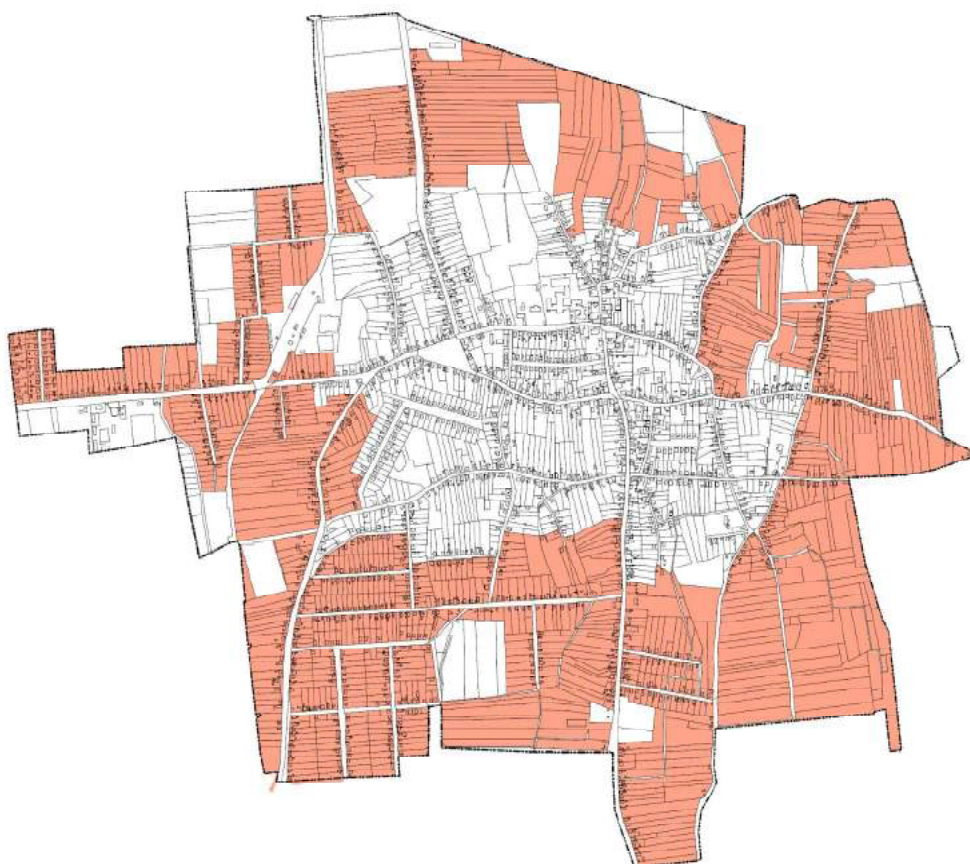
Települési összekötő út

Településközpont vegyes terület

Kertvárosias lakóterület

Falusias lakóterület

A lakóterületek gyűrűt képeznek a település központja körül. A lakótömbök szinte majdnem teljes egészében mentesek a közösségi, igazgatási funkcióktól. A települési környezet minőségében érezhető különbségeket leszámítva, funkcionális és ellátási szempontból azonos a helyzetük a településszerkezetben.

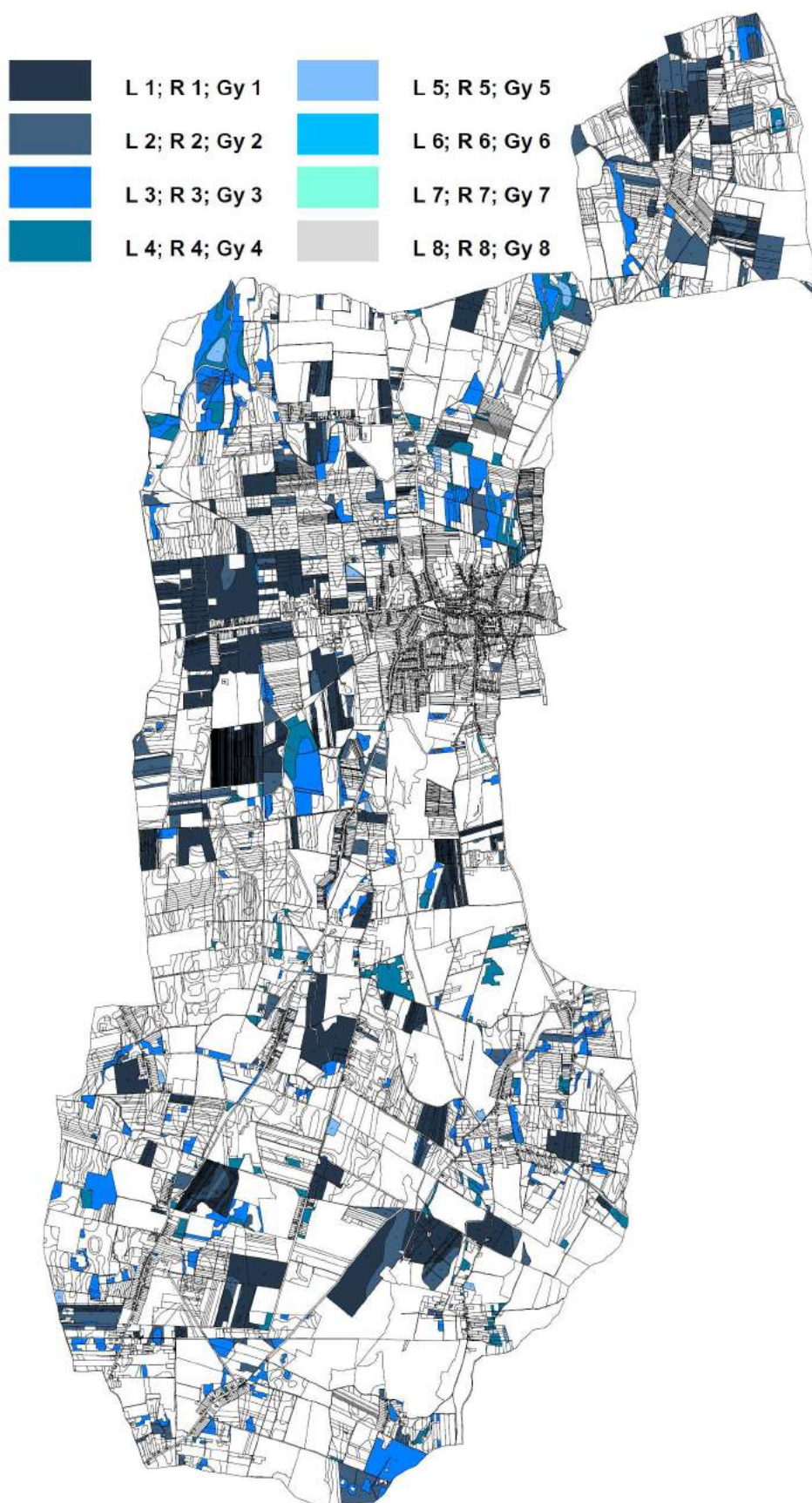
A gazdasági célú területek mezőgazdasági, feldolgozó, termelői és ipari tevékenységet folytató vállalkozások telephelyéül szolgálnak, melyeknek elhelyezkedése kedvező. A gazdasági területek a településtől nyugatra az Ipari Parkban, valamint a településtől távolabb délre találhatók.

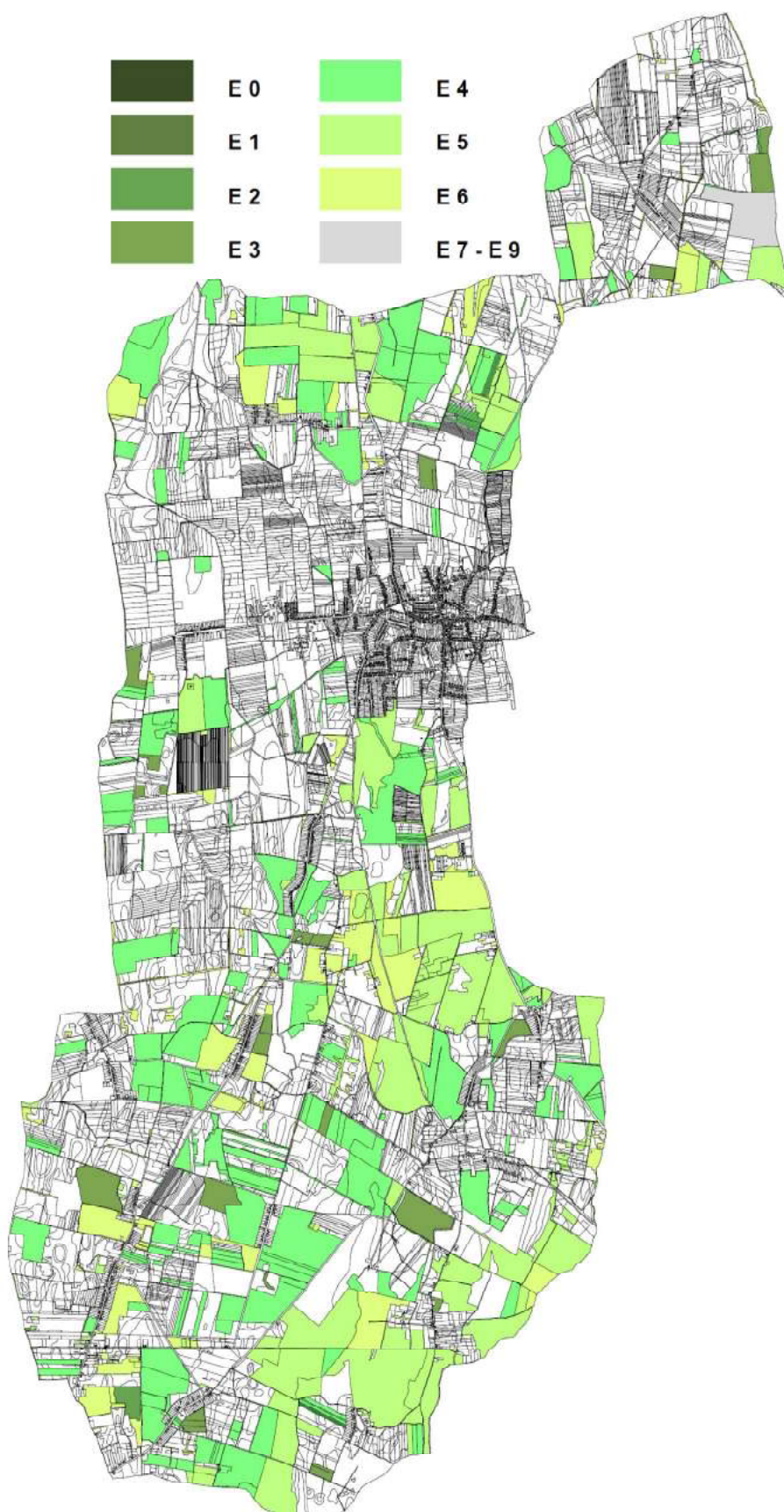
Ipari és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület

Szántó területek és minőségi osztályuk

Legelő/gyep/rét területek és minőségi osztályuk

Erdőterületek és minőségi osztályuk